

Nová pravidla pro čistší ovzduší: Elektronizace, snížení administrativy a kvalitnější monitoring emisí. Poslanci schválili novelu zákona o ochraně ovzduší

6.12.2024 - | KDU-ČSL

Povinnosti nepřetržité kontroly technologie nebo opatření ke snižování emisí se podle návrhu novely dotkne od počátku roku 2026 zhruba 7 700 zdrojů, u kterých provozovatel zjišťuje úroveň znečišťování pouze jednorázovým měřením emisí většinou jednou za rok.

„Po zlepšení ochrany vody a půdy přicházíme s dalším krokem k větší ochraně přírody, a to s ochranou ovzduší. Chceme nejen čistší ovzduší, ale také větší digitalizaci a menší administrativu. Novela přináší řadu novinek, které vychází z praxe posledních let. Rozšiřujeme povinnost kontinuálního měření emisí na další zdroje ze sektorů tavení skla a nerostů, petrochemie, vápenky a dalších. Zároveň zavádíme nová opatření v oblasti jednorázového měření emisí. Díky nepřetržitému sledování provozních parametrů skončí dohady, zda firmy skutečně používají například filtry a další odlučovače celoročně, i když se emise měří například jen jednou za rok. Výsledky z měření budou nově předávány jen elektronicky, do centrálního systému je budou zadávat přímo měřicí skupiny a firmám tak odpadne zbytečná administrativa s tím spojená,“ vysvětluje **ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL)**.

U jednorázového měření bude povinnost provádět nepřetržité sledování provozního parametru. To má prokázat, že neustále běží odlučovače a další technická opatření, která zajišťují plnění emisního limitu – například na základě elektroměru. Předejde se tak tomu, aby firmy používaly ekologická opatření jen jednou za rok při měření.

Od 1. ledna 2028 se rozšíří povinnost kontinuálního měření emisí na vybrané zdroje ze sektorů tavení skla a nerostů, petrochemie, výroby vápna, dřevotřísky apod. Cílem je zkvalitnění monitoringu emisí u emisně významných zdrojů. Nová bude i povinnost ohlašování výsledků kontinuálního měření emisí v (téměř) reálném čase elektronicky prostřednictvím informačního systému kvality ovzduší Českého hydrometeorologického ústavu ČR (ČHMÚ), kam je nově bude zadávat autorizovaná osoba provádějící měření. Díky tomu bude možné získat okamžitý přístup k údajům o emisích těchto zdrojů.

Omezení prašnosti na stavbách a ochrana obytné zástavby před prachem a zápachem

Další důležitou součástí novely zákona o ochraně ovzduší je zavedení minimálních vzdáleností obytné zástavby od zdrojů znečištění a naopak, a to kvůli prevenci obtěžování prachem a zápachem. *„Jsem rád, že se v rámci novely podařilo také prosadit povinnost minimální vzdálenosti obytné zástavby od zdrojů znečištění tak, aby stavební práce neobtěžovaly životy místních obyvatel. Vzdálenost se bude podle návrhu pohybovat obvykle okolo 200 metrů, maximálně až 500 metrů. Stavební firmy budou muset nově omezit prašnost na stavbách, při rekonstrukcích či demolicích, a minimalizovat šíření prachu přímo na základě zákonné povinnosti,“* uvedl ministr Hladík.

Při plánování výstavby pro bydlení či občanskou vybavenost nebo naopak při umístění nového výrobního podniku, který by mohl ze své podstaty obtěžovat zástavbu v blízkém okolí prachem nebo

zápachem, budou muset obce a krajské úřady počítat s minimální vzdáleností odstupu. Tyto minimální vzdálenosti budou stanoveny ve vyhlášce pro vybrané typy činností a ploch a jejich hodnoty budou pevně dané.

Lidem pomůže také nová povinnost pro stavebníky, kteří budou přímo ze zákona muset minimalizovat prašnost při stavbách, rekonstrukcích a demolicích. *„Například pomocí postupné odkrývky povrchu, protiprašnými sítěmi na lešeních při rekonstrukci fasád, minimalizací spádových výšek při přesypech materiálů nebo díky rychlému vysazování zeleně kolem staveb,“* vyjmenovává ministr životního prostředí s tím, že tato povinnost byla do této doby pouze součástí stavebního povolení a nebyla příliš kontrolovaná. Nově bude součástí zákona a opatření se tak nebudou muset zahrnovat do stavebního povolení.

Vyšší pokuty pro znečišťovatele a více pravomocí pro obce

Součástí motivace ke snižování emisí je také zavedení nových sazeb u poplatku za znečišťování ovzduší, u nichž se zohlední inflace z posledních let. O inflaci by se následně poplatky měly podle novely zákona upravovat každoročně. Cílem je nesnižovat účinnost tohoto ekonomického nástroje v důsledku inflace a motivovat znečišťovatele k dalšímu snižování emisí do ovzduší.

„Zlepšujeme také nastavení nízkoemisních zón, které jsou v legislativě přes deset let, ale nikdo je nepoužíval. Obce, které se rozhodnou je zavést, si budou moci samy nastavit konkrétní parametry. Například, že do zavedené zóny nesmí jezdit vozy určité starší emisní kategorie, případně bude možné jejich vjezd zpoplatnit. Chceme, aby radnice mohly najít takové řešení, které v konkrétním městě nejlépe pomůže zvýšit kvalitu ovzduší,“ dodává ministr Hladík.

Nová pravidla ruší některé podmínky, které dnes v řadě míst zcela znemožňují zavedení nízkoemisní zóny. Jedná se například o podmínku existence objízdné trasy stejné nebo vyšší kategorie, plošné výjimky pro rezidenty a fyzické označování aut emisními plaketami. Novela naopak umožní evidenci vjezdu do nízkoemisní zóny pomocí poznávacích značek a propojením údajů s registrem vozidel.

Stejně tak bude radnicím umožněno lépe reagovat v případě smogových situací, kdy budou moci jednoduše a rychle dočasně regulovat více oblastí než jen silniční dopravu. To znamená například dočasně zvýhodnit veřejnou dopravu, regulovat prašné činnosti z průmyslové nebo stavební činnosti, omezit spalování v otevřených ohništích, případně omezit vytápění doplňkovými zdroji tepla, jakými jsou například krby v případech, kde je k dispozici jiný čistší zdroj tepla. Při vyhlášení smogové situace ČHMÚ je v praxi možné zavést omezení v řádu hodin či dnů.

<https://www.kdu.cz/aktualne/zpravy/mzp-nova-pravidla-pro-cistsi-ovzdusi-elektronizace>